

HET WOUDE VAN WOL EN STAAL

meulenhoff.nl

Natsu Miyashita

Het woud van wol en staal

ROMAN

Vertaald uit het Japans door
Geert van Bremen

MEULENHOF

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

De vertaler dankt pianostemmer Carla Douw voor haar adviezen.

ISBN 978-90-290-9354-5

ISBN 978-94-023-1370-3 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Hitsuji to hagane no mori*

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: © R. Shailer/TW

Auteursfoto: © Yoshika Horita

Vormgeving binnenwerk: Adriaan de Jonge

© 2015 Natsu Miyashita, all rights reserved

Original Japanese edition published by Bungeishunju Ltd., in 2015

© 2021 Nederlandse vertaling Geert van Bremen en Meulenhoff

Boekerij bv, Amsterdam

Dutch translation rights arranged with Bungeishunju Ltd., through
le Bureau des Copyrights Français, Tokyo

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

I

Ik rook een bos. De geur van een bos in het najaar bij het vallen van de avond. Ik hoorde het ruisen van de bladeren aan de bomen, gewiegd door de wind. De geur van een bos, kort voor de duisternis invalt.

Het probleem was dat er geen bos te bekennen viel. Weliswaar rook ik een droge, herfstige geur en was de invallende schemering zelfs voelbaar, maar ik stond gewoon in een hoekje van het gymlokaal van mijn school. Na schooltijd stond ik daar als enige leerling in de verlaten sportzaal, omdat ik een bezoeker de weg had moeten wijzen.

Voor mijn ogen stond een grote, zwarte vleugel. Een grote – zwarte – vleugel, geen twijfel mogelijk. Het bovenblad was open en ernaast stond een man. Hij wierp een vluchtige blik op mij terwijl ik daar met stomheid geslagen stond. Nadat hij een paar toetsen had aangeslagen, verspreidde zich vanuit het bos onder het geopende bovenblad op-

nieuw die geur van wiegende bomen. De avond was gevallen. Ik was zeventien jaar.

Eerder die dag was ik na het laatste lesuur als enige achtergebleven in het klaslokaal. Enkel en alleen daarom had de klassenleraar mij gevraagd de bezoeker wegwijs te maken. Ik deed het tweede jaar van de bovenbouw, en het schooljaar was halverwege het tweede semester, een examenperiode zonder buitenschoolse activiteiten, zodat alle leerlingen meteen na schooltijd waren vertrokken. Ik had me voorgenomen om te gaan studeren in de leeszaal, omdat ik ertegen opzag naar mijn kosthuis terug te gaan, waar ik in mijn eentje op kamers woonde.

‘Sorry, Tomura,’ had de klassenleraar gezegd, ‘maar ik heb een docentenvergadering. De man komt om vier uur, dus breng hem naar de gymzaal. Meer hoeft je niet te doen.’

‘Goed,’ had ik gezegd.

Het overkwam me vaak dat ik om een boodschap werd gestuurd. Misschien vonden mensen het makkelijk iets van mij te vragen, of zagen ze dat ik toch niet kon weigeren, of dat ik niets omhanden had. Ik had inderdaad tijd in overvloed, tijd waarmee ik me geen raad wist. Er was niets wat ik per se wilde doen. Als ik mijn diploma maar zou halen en ergens werk zou vinden, vond ik het leven allang best. Zo dacht ik erover.

Weliswaar kreeg ik dus vaak klusjes opgedragen, maar nooit iets echt belangrijks. Belangrijke zaken gingen uitsluitend naar de belangrijke mensen. Mensen die er niet

toe deden, kregen de onbetekenende klusjes. En de bezoeker van vandaag zou ook wel onbetekenend zijn, zo nam ik aan.

Trouwens, mij was alleen verzocht hem naar de gymzaal te brengen, maar wie of wat hij was, had ik niet te horen gekregen.

‘Wie komt er?’

De klassenleraar wilde het lokaal al uit lopen toen hij zich naar me omkeerde en zei: ‘Een stemmer.’

Het woord ‘stemmer’ zei me niets. Kwam hij de airconditioning afstellen? Maar waarom dan in de gymzaal? Ach, ook dat deed er eigenlijk niet toe.

Ik bleef achter in het klaslokaal en doodde een uur de tijd met lezen uit het lesboek Japanse geschiedenis voor de toets van de volgende dag. Toen ik even voor vieren naar de docenteningang liep, bleek de man er al te zijn. Hij droeg een bruine jas en een grote koffer, en stond keurig te wachten voor de glazen toegangsdeur.

‘Komt u voor de airconditioning?’ vroeg ik hem, terwijl ik de deur openhield.

‘Mijn naam is Itadori, van Etō Muziekinstrumenten.’

Muziekinstrumenten? Dan was deze wat oudere man misschien toch niet degene die ik moest ontvangen. Had ik de leraar nu maar naar zijn naam gevraagd.

‘Meester Kubota zei dat hij in vergadering zou zijn, maar als het instrument er staat is dat geen bezwaar.’

Kubota was de klassenleraar die me had opgedragen de bezoeker de weg te wijzen.

‘Hij heeft mij verzocht u naar de gymzaal te brengen,’ zei

ik, terwijl ik een paar bruine slippers, speciaal bestemd voor bezoekers, voor hem klaarzette.

‘Inderdaad, vandaag doe ik de vleugel in de gymzaal.’

Wat was hij van plan met de vleugel? Ik vroeg het me af, maar eigenlijk interesseerde het me nauwelijks.

‘Deze kant op.’

Ik ging hem voor en de man volgde mij op de voet. Zijn koffer zag er zwaar uit. Ik was van plan om, zodra ik hem naar de gymzaal had gebracht, weer te gaan.

De man stond bij de vleugel en nadat hij zijn koffer op de grond had gezet, boog hij in mijn richting. Het leek me dat mijn taak er nu op zat. Ik maakte ook een buiging en draaide me om. Tijdens volleybal of basketbal was het altijd ruwoerig in de gymzaal, maar nu was het doodstil. Door de hoge ramen scheen de vroege avondzon.

Ik wilde vanuit de gymzaal de gang in lopen, toen ik achter me een pianoklank hoorde. Dat het geluid van de vleugel afkomstig was, wist ik pas toen ik omkeek. Zonder te kijken had ik niet kunnen vermoeden dat dit het geluid van een muziekinstrument was. De klank leek afkomstig van iets met een veel specifiekere vorm, iets wat een ondraaglijke weemoed leek uit te drukken, iets waarvan de ware gedaante verhuld bleef, maar toch wonderschoon was. Dat is wat ik meende te horen.

De man sloeg er geen acht op dat ik omkeek en bleef klanken ontlokken aan de vleugel. Hij speelde niet echt, maar sloeg toetsen aan op een manier alsof hij de tonen keurde. Ik was even blijven staan, maar nu liep ik terug naar de vleugel.

Het deerde hem niet dat ik er weer was. Van achter het klavier bewoog hij naar de zijkant en zette het bovenblad open. Het deed mij denken aan de vlerk van een vogel. De man tilde de grote zwarte vlerk op en zette hem vast met een stok. Opnieuw sloeg hij toetsen aan.

Ik rook een bos. Een bosrand bij het vallen van de avond. Ik wilde ernaartoe, maar deinsde terug. Na zonsondergang is het bos gevaarlijk. Vroeger moest ik vaak aanhoren hoe kinderen in het bos waren verdwaald en de weg terug naar huis niet hadden gevonden: 'Als het donker wordt, niet het bos ingaan. Je weet niet half hoe snel de zon 's avonds ondergaat.'

Ik zag dat de man zijn vierkante koffer, die op de vloer stond, had geopend. Hij bevatte allerlei gereedschap dat ik nooit eerder had gezien. Waarvoor diende het? Hoe gebruikte hij het voor de vleugel? Beter niet vragen, bedacht ik me. Vragen leidt tot verplichtingen. Als ik iets vroeg en antwoord zou krijgen, moest ik daar weer op reageren. Hoewel het binnen in mij kolkte van de vragen, kwam er niet één over mijn lippen. Dat ik na zijn antwoord met de mond vol tanden zou staan, weerhield me.

Wat gaat u aan de vleugel doen? Wat wilt u aan de vleugel doen? Of: Wat doet u met de vleugel? Zulke dingen. Maar ik wist op dat moment niet welke vraag ik het liefste wilde stellen. Ook nu wist ik het nog steeds niet. Had ik toen maar iets gevraagd, al was het maar iets vaags geweest. Ik had gewoon moeten vragen wat er toen in me opkwam. Eindeloos keerde ik terug naar dat moment. Als ik toen iets had gezegd, had ik niet langer naar het antwoord hoe-

ven zoeken. Dan had ik het antwoord aangehoord en was meteen overtuigd geweest.

Maar ik zei niets, stoorde hem niet en stond zwijgend toe te kijken.

Er waren ook piano's geweest op de basisschool en de school voor de onderbouw die ik had doorlopen. Geen vleugel zoals hier, maar ik wist wel hoe een piano klonk en had ook vaak met pianobegeleiding gezongen.

Desondanks voelde het alsof ik dit grote zwarte instrument voor het eerst zag. Op zijn minst zag ik de ingewanden onder de openstaande vlerk voor het eerst. En de gewaarwording dat de klank die daaruit geboren werd tastbaar was op de huid voelde ook nieuw.

Ik rook het bos. Tijdens de herfst, bij avond. Ik zette mijn tas neer op de vloer en bleef van dichtbij toekijken hoe de pianoklanken langzaam veranderden. Misschien wel twee uur lang, ik vergat de tijd.

Tijdens de herfst, bij avond. Hoewel jaargetijde en tijdstip eerst vaag bleven, werden ze nu allengs duidelijker. Het was dan wel najaar, maar nog in september, de eerste weken van september. Vroeg in de avond, als het nog niet heel vochtig was, tijdens de schemering na een heldere dag, zo rond zes uur. Om zes uur was het in de stad nog licht, maar in een bergvallei lagen de dorpen verscholen tussen de bossen en bleven ze verstoken van de laatste zonnestralen. De suggestie van nocturnale bergdieren die in de onmiddellijke nabijheid hun adem inhielden, wachtend op het vallen van de avond. Een zacht, warm en diep geluid. Zo'n geluid stroomde er uit de vleugel.

‘Deze vleugel is al oud.’ Vermoedelijk begon de man te praten omdat hij bijna klaar was met zijn werk. ‘Hij is heel mild van toon.’

Ik stamelde ‘Ja,’ maar wist niet wat hij bedoelde.

‘Een goede vleugel.’

‘Ja,’ knikte ik opnieuw.

‘Omdat de bergen en weiden vroeger ook nog goed waren.’

‘Pardon?’

De man wreef met een zacht ogende doek over het instrument en zei: ‘Vroeger aten de schapen op de bergweiden van het goede gras.’

Ik herinnerde me hoe ik vlak bij ons huis in de vallei de schapen had zien grazen in de weilanden.

‘Etend van het goede gras kwamen de goede schapen tot wasdom met goede wol die men kwistig gebruikte om tot vilt te verwerken. Tegenwoordig maken ze niet meer zulke goede hamers.’

Ik begreep niet waar het over ging.

‘Heeft een hamer iets met piano’s te maken?’

Na mijn vraag keek de man me aan. Hij lachte wat en knikte: ‘In een piano zitten hamers.’

Ik kon me er totaal niets bij voorstellen.

‘Wil je even kijken?’

Ik liep dichterbij naar de vleugel toe.

‘Als je op deze manier een toets aanslaat...’, en *ploing* klonk het. Ik zag dat er in de vleugel iets omhoogkwam en een draad raakte.

‘Kijk, de hamer slaat tegen deze snaar. De hamers zijn bekleed met vilt.’

Ploing, ploing, klonk het. Ik wist niet of dat mild van toon was, maar in het bos, eerste helft september, rond zes uur in de avond, begon het allengs te donkeren.

‘Is er iets?’ vroeg hij me.

‘Het is al veel duidelijker dan daarnet.’

‘Wat is er duidelijker geworden?’

‘Het landschap van deze klanken.’

Het landschap dat werd opgeroepen door het geluid kreeg duidelijk gestalte. Nu de man zijn werk had volbracht, was het landschap aanmerkelijk levendiger dan het na de eerste tonen had geleken.

‘Is het mogelijk dat deze vleugel uit het hout van een denboom is gemaakt?’

De man knikte licht. ‘Van een spar, inderdaad een soort dennenboom.’

Nu vroeg ik enigszins zelfverzekerd: ‘Misschien van dennebomen die zijn gekapt op de hellingen van het Daisetsuzan-gebergte?’

Dat is waarom ik dat landschap kon zien. Het landschap met de bossen. Daarom raakte ik zo aangedaan. Omdat de bossen van die berg hier weerklonken.

‘Nee, dit hout komt uit het buitenland. Ik denk van bomen uit Noord-Amerika.’

Ik zat er heel ver naast. Maar misschien dat elk willekeurig bos deze klanken kon voortbrengen. Zou het vallen van de avond overal zo rustig, intens, en ergens ook beklemmend aanvoelen?

De man sloot het bovenblad dat als een vlerk omhoog had gestaan. Hij begon met de doek de bovenkant te poetsen.

‘Jij speelt zeker wel piano?’ sprak hij kalm.

Het liefst had ik ‘ja’ geantwoord. Als ik toch eens piano-spelend de bergen, de avonden en zo veel andere mooie dingen zou kunnen verklanken.

‘Nee.’

In feite had ik nog nooit een piano aangeraakt.

‘Maar je houdt wel van pianospel?’

Zelfs dat wist ik niet zeker. Ik was me net voor het eerst van mijn leven bewust van de piano.

Het leek de man niet te deren dat ik een antwoord schuldig bleef. Hij was klaar met poetsen en borg de doek op. Daarna deed hij voorzichtig het deksel van zijn koffer dicht en sloot hem af met een gesp. Hij keerde zich naar me toe en haalde uit zijn jaszak een visitekaartje, dat hij me overhandigde. Nooit eerder had ik van een volwassene een visitekaartje gekregen.

‘Als je zin hebt, kom dan maar eens naar onze piano’s kijken.’

De naam van een muziekhandel stond op het kaartje, met daaronder ‘pianostemmer’.

Sōichirō Itadori – Pianostemmer

‘Is dat goed?’ vroeg ik zonder nadenken. Goed of niet goed, wat een vraag. Hij nodigde me uit om te komen kijken, dus dan was het goed. Ik had zijn toestemming, voelde ik.

‘Natuurlijk,’ knikte meneer Itadori glimlachend.

Ik kon deze gebeurtenis niet vergeten, en op een dag bezocht ik de winkel.

Net toen ik aankwam, stond meneer Itadori op het punt om te vertrekken naar een klant. Naast hem lopend naar de parkeerplaats achter de winkel, viel ik met de deur in huis. ‘Mag ik bij u in de leer komen?’

Meneer Itadori lachte niet en evenmin was hij verbaasd. Hij keek me rustig aan, zette zijn grote koffer op de grond en in een aantekeningboekje dat hij uit zijn zak viste, schreef hij iets op, waarna hij de pagina eruit scheurde en aan mij gaf.

Er stond de naam van een school op geschreven.

‘Ik ben alleen pianostemmer en niet in de positie om leerlingen aan te nemen. Mocht je werkelijk het vak willen leren, dan is deze school een goed begin.’

Nadat ik mijn middelbareschooldiploma had gehaald, wist ik mijn ouders te overtuigen en schreef me in bij de school.

In hoeverre mijn familie hier begrip voor had, wist ik niet. In het gehucht in de bergen waar ik was opgegroeid, kreeg je onderwijs tot en met de onderbouw. Voor de laatste leerplichtjaren daalde iedereen af naar de stad in het dal. Dat was het lot van bergkinderen.

Van de kinderen die in een bergdorp waren opgegroeid, hadden sommigen geen moeite om op zichzelf te wonen, en anderen juist wel. Sommigen gingen op in de massa scholieren en het schoolleven, terwijl anderen juist aan de zijlijn kwamen te staan. Sommigen keerden na verloop van tijd terug naar hun geboortedorp, terwijl anderen door-

stroomden en heel ergens anders terechtkwamen. Het was geen kwestie van goed of slecht, en ook niet van waar je eigen voorkeur lag: voor je het besepte was je simpelweg in de ene of in de andere groep beland, zo leek het. Zelf was ik in een bos beland waar piano's werden gestemd. Terugkeren naar de bergen kon niet meer.

Voor het eerst van mijn leven week ik van de vaste route af. Ik verliet Hokkaidō voor het hoofdeiland Honshū om er een tweejarige opleiding te volgen aan de vakschool voor pianostemmers. In een eenvoudig leslokaal, behorend bij een pianoatelier, spendeerde ik twee jaar om de techniek van het pianostemmen te leren. Onze jaargang telde slechts zeven studenten.

Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat studeerden we op de techniek van het stemmen. De lessen werden gegeven in een soort magazijn, waar het 's zomers bloedheet was en 's winters bitterkoud. Het complete onderhoud van een volledige piano, tot en met het lakken van de buitenkant, maakte deel uit van het praktijkonderwijs. De opgaven waren zo pittig dat ik me vertwijfeld afvroeg of ik ze aan zou kunnen, en om de moed niet te verliezen bleef ik er elke dag tot 's avonds laat op zwoegen. Dikwijls be kroop me de gedachte dat ik misschien al voet had gezet in dat bos waarin je kon verdwalen en waaruit je nooit terugkeerde, zoals me vroeger was verteld. Voor me zag ik een ondoordringbaar bos. Het was er aardedonker.

Vreemd genoeg ging het me niet tegenstaan, hoewel er bij mij nooit een bosgeur uit het instrument opsteeg, hoe vaak ik ook piano's stemde. Evengoed vergat ik die geur

niet. Het was mijn enige houvast om de twee schooljaren te volbrengen. Terwijl ik zelf nog nooit piano had gespeeld en niet eens een bijzonder muzikaal gehoor had, lukte het me toch om de negenenveertigste toets, de A boven de middelste C, te stemmen op 440 hertz. Als je die basis eenmaal onder de knie had, kon je met veel vallen en opstaan leren hoe je een hele toonladder moest opbouwen. Vanaf het moment dat ik dat in de vingers kreeg, duurden die luttele twee jaren eigenlijk nog best lang.

Samen met mijn zes jaargenoten studeerde ik zonder problemen af. Ik keerde terug naar de stad bij mijn geboortedorp en trad in dienst bij een muziekhandel. Dezelfde zaak waar meneer Itadori werkte. Ik had geluk, want er was onlangs een pianostemmer gestopt.

Etō Muziekinstrumenten deed voornamelijk in piano's. De baas, meneer Etō, was bijna nooit aanwezig. Er werkten vier pianostemmers, en met de collega's van de receptie, administratie en verkoop meegerekend telde de kleine muziekhandel tien medewerkers.

Het eerste half jaar bestond uit praktijkstage om het bedrijf te leren kennen. Ik nam de telefoon aan, deed de administratie van muzieklessen die ook werden gegeven, hielp in de winkel met de verkoop van instrumenten en stond klanten te woord. Als ik tijd over had, mocht ik piano's stemmen.

Op de begane grond was een showroom en een kleine afdeling voor bladmuziek en boeken. Verder waren er twee lesruimtes en een muziekzaaltje dat ruimte bood aan en-

kele tientallen toehoorders. Onze vaste werkplek was het kantoor op de eerste verdieping, waar zich ook nog een vergaderzaal en ontvangstruimte bevonden. Voor de rest werd de bovenverdieping benut als opslagruimte.

In de winkel stonden zes piano's en ik mocht ze allemaal gebruiken om het stemmen op te oefenen. Tijdens kantoor tijd had ik het te druk met het reguliere werk, dus bleven alleen de avonden over.

Het was na sluitingstijd en de muziekhandel was verlaten. Ik deed de zwarte klavierklep van een piano omhoog. Er daalde een onbeschrijflijke rust neer, en hoewel mijn hart zich opende, leek er zich diep in mij ook iets samen te trekken. Ik sloeg de stemvork aan. Door de *ping* die volgde stonden al mijn zintuigen op scherp.

Een voor een bracht ik de snaren op toon, maar wat ik ook probeerde, het voelde nooit helemaal goed. Ik kreeg geen grip op de geluidsgolven. Zelfs als de cijfers op het stemapparaat klopten, klonk er toch een zweving in de tonen. Van een pianostemmer wordt meer verlangd dan alleen de toonhoogtes de juiste frequentie meegeven, maar vooralsnog liep ik daar vast.

Ik had leren zwemmen, maar eenmaal in het diepe lag ik te spartelen. Ik maakte zwemslagen, maar kwam niet vooruit. Als ik me 's avonds over een piano boog, maaide ik met armen en benen door het water, spuugde badwater uit, zette me af tegen de bodem, deed alles om maar het geringste beetje vooruit te komen.

Meneer Itadori zag ik vrijwel nooit. Vaak moest hij in een muziekzaal een concertvleugel stemmen en ook particu-

liere klanten vroegen speciaal om zijn diensten. Omdat hij het zo druk had, kwam hij nauwelijks naar de winkel en soms zag ik hem een hele week niet.

Ik wilde meneer Itadori graag aan het werk zien. Ik hoopte ook op zijn technische begeleiding, maar bovenal wilde ik opnieuw horen hoe hij in een handomdraai een heldere klankkleur wist te ontlokken aan de piano.

Misschien was het van mijn gezicht af te lezen, want toen hij me in het oog kreeg, kwam hij kort een praatje maken voordat hij zijn ronde ging doen.

‘Niet ongeduldig worden, stug doorploeteren.’

‘Jawel,’ antwoordde ik gedwee.

Stug doorploeteren. Het werk van een pianostemmer bestond uit duizelingwekkend veel geploeter.

Ik was al blij dat meneer Itadori zich om mij had bekommerd. Maar daar liet ik het niet bij. Ik liep hem achterna toen hij de winkel wilde verlaten.

‘Hoe pak ik dat aan, doorploeteren? Wat is de juiste manier van doorploeteren?’

Wanhopig hield ik mijn adem in. Meneer Itadori keek me verbaasd aan.

‘In dit vak bestaat er geen juiste manier. Vermijd die uitdrukking liever.’

Zijn hoofd schommelde lichtjes, alsof hij zichzelf toeknikte. Hij opende de deur naar de parkeerplaats en zei: ‘Stug doorploeteren, dan sla je al ploeterend een honkslag.’

Ging het nu ineens over honkbal? Was die verwarrende beelddpraak echt nodig?

‘Maar zeker geen homerun?’ vroeg ik, terwijl ik de geopende deur tegenhield. Meneer Itadori keek me indringend aan.

‘Je moet vooral niet streven naar een homerun.’

Het klonk als een raadselachtig advies. Ik nam me in ieder geval voor niet meer te reppen over ‘de juiste manier’.

Ik nam de tijd en ploeterde stug door met het stemmen van de piano’s in de winkel. Iedere dag één piano. Als ik ze alle zes had gehad, begon ik van voren af aan en bracht de eerste piano weer op toon.

Na een half jaar mocht ik voor het eerst de piano van een klant stemmen. Bij mijn voorganger had het langer geduurd. Pas anderhalf jaar nadat hij was aangenomen, ging hij voor het eerst bij een klant thuis stemmen.

Dat werd me verteld door mijn collega meneer Yanagi, die zeven jaar eerder in dienst was getreden dan ik.

‘Hij had ook netjes zijn opleiding tot pianostemmer afgerond, maar sommigen hebben er aanleg voor, en anderen niet.’

Je had dus aanleg of niet. Het klonk simpel, maar waar stond ik dan? Ik huiverde bij het idee dat ik geen aanleg zou hebben, hoe hard ik ook mijn best deed.

‘Techniek alleen maakt nog geen goeie pianostemmer,’ zei hij, en gaf me een schouderklopje.

Vertrouwen in mijn technische vaardigheden als pianostemmer had ik niet. Ik was weliswaar afgestudeerd aan een strenge vakschool, maar dat was slechts de basisvorming. Als je mij een verwaarloosde piano gaf, lukte het me ternauwernood om de valse klanken te fatsoeneren, de

toonfrequenties kloppend te maken en de toonladders in het gelid te zetten. Dat besepte ik als geen ander.

Vertrouwen in mijn techniek had ik niet, en nu bleken er nog belangrijker zaken te zijn waar ik niet eens van wist.

Meneer Yanagi leek de onzekerheid van mijn gezicht te lezen. Glimlachend zei hij: 'Het komt heus goed, zolang je maar zelfverzekerd bent. Ik bedoel, straal zelfverzekerdheid uit, want niemand vertrouwt een pianostemmer die onzeker oogt.'

'Het spijt me.'

'Nee, je hoeft je niet te verontschuldigen. Wees maar zelfverzekerd, zoals ik zeg.'

Meneer Yanagi moest lachen. Ik was dankbaar dat hij, hoewel hij mijn meerdere was, niet laatdunkend of uit de hoogte deed.

Omdat ik lang in een kleine gemeenschap had geleefd, begreep ik weinig van hiërarchie. Zelfs zaken die eigenlijk niet in een rangorde thuishoren maakten kennelijk deel uit van hiërarchische verhoudingen. Dingen als meerdere en mindere, stad en dorp, voor en na, groot en klein. Dat zelfs zulke kleine verschillen tot een rangorde leidden, kon ik niet bevatten.

Behalve dat ik stug doorploeterde met het oefenen op de piano's, luisterde ik ook ploeterend naar muziekalbums. Tot na het verlaten van de middelbare school had ik nauwelijks klassieke muziek beluisterd, dus het was volkomen nieuw voor mij. Algauw nam het me geheel in beslag en elke avond luisterde ik naar muziek van Mozart, Beethoven of Chopin, totdat ik in slaap viel.

Ik wist niet eens dat verschillende pianisten dezelfde stukken hadden gespeeld en had geen idee welke ik moest kiezen. Tijd om te vergelijken had ik niet, dus ik nam me voor om zo veel mogelijk uitvoeringen te beluisteren en me niet te beperken tot steeds dezelfde vertolker. Zoals een net uitgebreed kuiken zich hecht aan het eerste het beste wezen dat het ziet, zo raakte ik gehecht aan de eerste uitvoering die ik van een muziekstuk hoorde. Telkens vond ik de eerste pianist die ik hoorde de beste. Het maakte niet uit of een vertolking gekunsteld was, of dat het tempo sterk afweek, als ik iets voor de eerste keer hoorde werd dat voor mij de standaard.

Waarop zou ik nog meer kunnen ploeteren? Als ik tijd over had, ging ik voor een vleugel staan, tilde het bovenblad op en gluurde in zijn binnenste. Achter elk van de achtentachtig toetsen lagen één, twee of drie strak aangespannen snaren. Telkens als ik zag hoe de stalen snaren zich kaarsrecht uitstrekten, en hoe de hamers als knoppen van de kobushi magnolia klaarlagen in het gelid, liepen me de rillingen over de rug. Een harmonieus bos was prachtig mooi. 'Mooi' was net als 'juist' een nieuw woord voor mij. Tot mijn ontmoeting met de piano had ik me geen rekenschap gegeven van de schoonheid van dingen. Dat betekent niet dat ik geen mooie dingen kende. Ik kende veel moois, ik was me er alleen niet van bewust geweest.

Het bewijs: sinds mijn ontmoeting met de piano ontdekte ik talloze mooie dingen die in mijn herinnering bewaard waren gebleven.

Bijvoorbeeld, de thee met melk die mijn oma, toen ik nog thuis woonde, soms voor me maakte. Als ze de thee kookte in een pannetje en daar melk bijgoot, kreeg het de kleur van een troebele rivier na een plensbui. Een pannetje warme thee met melk waarin zich op de bodem zomaar vissen konden schuilhouden. Nadat ze het brouwsel in een beker had geschonken, bleef ik nog een tijdje gebiologeerd staren naar het wervelende vocht. Dat was schoonheid, vermoedde ik.

Of bijvoorbeeld de frons boven de neus van een krijsende baby die uit alle macht, met rood aangelopen hoofd, zijn sterke wil als levend wezen kenbaar maakte – toen ik dat van nabij zag, ging mijn hart tekeer van opwindning. Dat was duidelijk schoonheid.

En ook bijvoorbeeld kale bomen. Net voordat in het late voorjaar de bomen in de bergen allemaal tegelijk ontbotten, was er een moment dat de uiteinden van de takken leken op te zwellen in het vale licht. Vroeger trok ik er ieder jaar op uit om te zien hoe de vaalrood aangelichte takken de berghellingen in een gloed leken te zetten. Ik werd overmand door de aanblik van dit fantoomvuur en bleef roerloos staan, kon niets meer doen, was hulpeloos tegenover dit schouwspel, maar mijn hulpeloosheid vervulde mij onverwacht met blijdschap. Ik maakte pas op de plaats en ademde diep in en uit. De lente kwam, het bos zou vanaf nu overdekt worden met het jonge lover. Dit zekere vooruitzicht deed mijn hart tekeergaan van opwindning.

Misschien was ik sindsdien niet veel veranderd. Bij de aanblik van schoonheid kon ik nog steeds geen stap verzet-